

MASARYKOVA UNIVERZITA PRÁVNICKÁ FAKULTA

POSUDEK OPONENTA DISERTAČNÍ PRÁCE

Autor disertační práce: **Mgr. Martin Svoboda**
Název: **Leasing v obchodněprávních vztazích**
Rozsah: 190 stran
Školící pracoviště: Právnická fakulta Univerzity Karlovy, Praha
Školitel: doc. JUDr. Stanislav Plíva, CSc.
Oponent: doc. JUDr. Karel Marek, CSc.
Pracoviště oponenta: Právnická fakulta Masarykovy univerzity, Brno

I.

Východisko

Oponentský posudek na disertační práci Mgr. Martina Svobody nazvanou Leasing v obchodněprávních vztazích podávám na základě jmenování oponentem, které provedl prof. JUDr. Aleš Gerloch, CSc. – děkan Právnické fakulty Univerzity Karlovy svým dopisem datovaným dne 22. 6. 2010, který jsem obdržel dne 22. 7. 2010.

II.

K aktuálnosti práce a náročnosti zpracování

Leasing byl ve své specificky obchodně finanční roli - jak se často uvádí - používán již v padesátých letech v USA; v roce 1952 zde byla ustavena UNITED STATES LEASING CORPORATION. Do Evropy se leasing dostává v 60. letech již jako osvědčený způsob odbytu výrobků s nemalými ziskovými ambicemi. Původně byl leasing realizován uvnitř každé země, avšak možnost zvyšování zisku a vývozu kapitálu leasing internacionalizovala.

Postupně se vyčlenily zejména dvě skupiny leasingu, a to leasing finanční a leasing operativní.

Stále rostoucí podíl leasingu na trhu investic vyspělých zemí vede k zamyšlení nad tím, co působí rozvoj této formy podnikání. Uvádí se, že jde především o tyto faktory rozvoje použití leasingu: narůstající potřeba kapitálových investic v důsledku zostrující se konkurence při snižující se schopnosti jednotlivých podnikatelů samofinancovat tuto potřebu, velká rizika

pro kapitál vnášený do investic, které jsou předmětem ostrého konkurenčního boje a u nichž rozhodující roli v úspěchu na trhu hraje faktor času, rychlé morální a hospodářské zastarávání výrobků dlouhodobé spotřeby, především však u těch, jejichž časová efektivní využitelnost je omezena dynamikou vědecko-technického rozvoje.

Svoji roli zde sehrávají i aspekty psychologické. Dochází ke změně myšlení v podnikatelské činnosti, která je charakterizována obecnější změnou vztahu k režimu vlastnickému na jedné straně a uživatelskému na straně druhé. Za rozhodující je považováno předmět leasingu užívat, neuvažuje se přitom, že je nezbytné být vlastníkem.

V obecné poloze se uvádějí charakteristiky výhod leasingu pro uživatele, s rozvojem soutěžních podmínek při podnikání našich fyzických a právnických osob bude nepochybně jejich význam i u nás vzrůstat.

Tato konstatování, která jsme již měli možnost uveřejnit, po našem soudu platí, i když se v posledních letech objem leasingu poněkud snížil.

Posuzovat otázky leasingu považujeme tedy stále za aktuální. S ohledem na řadu problémů, které zde však vznikají, jde o problematiku ke zpracování náročnou. Zpracování tohoto tématu je přitom nepochybně potřebné.

III.

K obsahovým otázkám

Autor předložené práce člení správně v základní úrovni leasing na leasing finanční a leasing operativní a pokouší se o jeho definování. Zkoumá také uzavírání leasingové smlouvy jako smlouvy nepojmenované, či jako smlouvy o koupi najaté věci anebo za použití dalšího smluvního řešení.

Kromě členění leasingu na leasing finanční a operativní bývá též leasing podle různých kritérií členěn do určitých skupin.

Například je možno též leasing členit na přímý, kdy se účastní dvě strany - poskytovatel - výrobce nesoucí i funkci leasingové společnosti a uživatel - nájemce a na leasing nepřímý, kdy se zpravidla vedle výrobce, který produkuje zboží, a uživatele podílí leasingová společnost (event. i peněžní ústav - banka), která přejímá funkci kupujícího a financujícího. Existují tedy tři základní subjekty leasingu: výrobce, dodavatel (poskytovatel) a uživatel. V závislosti na stanovených kritériích bývá pak leasing členěn na leasing spotřebitelský a komerční, leasing nazývaný podle předmětu plnění (např. osobních automobilů), leasing počítačových programů, kde je náročnější kontraktace, neboť je mj. třeba řešit právo užívání programu ve vztahu k jeho autoru, nazývaný podle poskytovatele (např. bankovní) apod.

U leasingu lze rozlišovat i jeho různé způsoby provedení, zejména leasing bez nároku na koupi nebo obnovu, tj. nejjednodušší formu, u které je stanoveno stejné měsíční nájemné po celou dobu, vlastnictví - zbytková hodnota stroje zůstává vlastníkovu; leasing s nárokem na koupi, kdy vlastnictví stroje přechází na uživatele po skončení leasingu a po zaplacení dohodnuté částky pronajímateli; leasing s počáteční splátkou s nárokem na koupi, tj. s počáteční, jednorázovou splátkou (např. 10 % nebo 30 % hodnoty stroje nebo zařízení) a dále stejným měsíčním nájemným po celou dobu leasingu; leasing s úhradou nájmu předem a požadavkem koupě, kdy určitý počet splátek nájemného se hradí při podpisu smlouvy a nahrazují se tak splátky nájemného na konci období; leasing s nárokem na nákup za vyšší

než zbytkovou (zůstatkovou) hodnotu; leasing s úhradou nájmu předem za kupní cenu vyšší než je zbytková hodnota (jde o kombinaci předchozích dvou forem); leasing s postupně rostoucím nájmem, jímž se umožňuje postupně reagovat na rostoucí výnos nebo zamezit důsledkům inflace u pronajímatele; leasing se záručním depositem (které tvoří např. i akcie, obligace a jiné cenné papíry) a odkupní cenou vyšší než je zbytková hodnota, kdy uživatel skládá pronajímateli záruční vklad, který zpravidla nahrazuje částku částečně splacenou předem atd.

Používá se též zpětný leasing. Tímto způsobem mj. řeší někteří podnikatelé svoje finanční otázky. Předmět leasingu prodají poskytovateli leasingu a s ním pak uzavřou leasingovou smlouvu. Řešení je ovšem (přes jisté daňové a účetní úlevy) dražší než úvěr.

Toto členění (i členění uvedené jinými autory) pak autor disertační práce ovládá a v práci ho doplňuje.

Hlavním autorovým zájmem, který je plně oprávněný, je však kontraktace (jaká smluvní řešení volit a jaký obsah smlouvy stanovit).

V současné době se kontraktace leasingu provádí převážně za realizace ustanovení § 269 odst. 2 obchodního zákoníku jako tzv. nepojmenovaná smlouva. Často se přitom odkazuje na obchodní podmínky podle § 273 obchodního zákoníku.

Jak jsme již měli možnost uvést, smlouva by mohla obsahovat podle povahy obchodního případu (kromě obecných právních předpokladů na smlouvy kladených, tj. kromě dohody o celém obsahu smlouvy a stanovení práv a povinností smluvních stran, které odpovídají charakteru leasingu) popis objektu leasingu (lze doporučit oboustranně odsouhlasenou specifikaci v příloze smlouvy), popis příslušenství, místo umístění objektu (respektive místo a způsob plnění), předání objektu, údaje o instalaci nebo montáži, účel použití, pojištění objektu, uvedení osoby, která bude provádět a hradit údržbu, postup pro řešení vzniklých škod na objektu, event. možnost přenechání objektu třetímu subjektu.

Je vhodné uvést podrobnější ujednání o době plnění (dílčím plnění) a o úplatě i účtování a placení. Často se volí takový způsob placení a termíny splátek, které mají vztah k výnosům najímaného zařízení. Typickou zásadou tu je "pay as you earn" (plat, jak dostaneš).

Přitom ve smlouvách budou řešeny i otázky další, například možnosti ukončení smluvního vztahu, důsledky ukončení (koupě, možnost nové smlouvy, nové použití objektu), otázky dopravy, záruky, zajišťování náhradních dílů, servisu (a to i po splnění závazků z leasingové smlouvy), uvádění do provozu.

Dále pak mohou být dohodnuty zkoušky, sankce, postup pro případy porušení smlouvy, vhodné bude i určení případů tzv. podstatného porušení smlouvy, příslušného rozhodce (rozhodčí soud), který bude řešit případné spory apod.

Autor předložené práce pak vhodný obsah leasingové smlouvy pochopitelně neponechává stranou svého zájmu a vhodně ho v práci řeší. Celá práce je přitom velmi zajímavá a podle našeho soudu kvalifikovaně zpracovaná.

Z interesantních otázek nabízím disertantovi, aby v rámci obhajoby:

ke s. 15 a s. 111 práce

pohovořil o tom, zda je možno všeobecné obchodní podmínky považovat za obchodní zvyklosti ve smyslu ustanovení § 264 odst. 1 obchodního zákoníku a zda takové zvyklosti jsou pramenem práva.

ke s. 20

zda je vzhledem k ustanovení § 269 odst. 1 obchodního zákoníku přesnější hovořit o podstatných částech smlouvy či o podstatných náležitostech (a jaký je mezi těmito pojmy rozdíl).

ke s. 67 – 69

zda se v leasingovém vztahu může uplatnit větší počet subjektů než poskytovatel, uživatel a dodavatel.

IV.

K formálním otázkám

Práce má logickou strukturu, je vhodně členěna.

Celá práce je podle našeho názoru zpracována velmi pečlivě. Neobsahuje gramatické nedostatky, chyby v psaní ani tiskové chyby. Obsahuje velmi široký seznam literatury, která je řádně citovaná.

V.

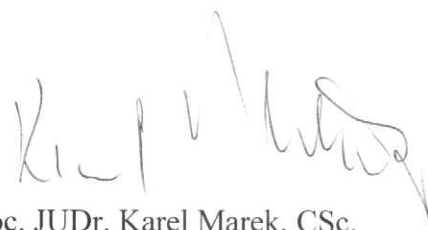
Závěrem

Lze se oprávněně domnívat, že autor prokazuje schopnost k vědecké práci, dovedl nastudovat příslušné prameny a nejen, že problematiku popisuje, také ji analyzuje a přijímá akceptovatelné názory.

Po úspěšné obhajobě doporučuji udělit hodnost Ph.D.

Doporučuji též práci publikovat jako celek (pokud bych pak event. byl vybrán k lektorování díla, mohu se této funkce ujmout) i časopisecky.

V Brně, 30. července 2010

doc. JUDr. Karel Marek, CSc.

